Martirij katoličke Hrvatske,

Hrvatska: kulturno-politički zbornik, ur. Vinko Nikolić i Franjo Nevistić, Buenos Aires, 1948., str. 46–50.

MARTIRIJ KATOLIČKE HRVATSKE

Srpnja 1929., u subotu poslije podne, moj župnik nije se vratio s parobrodom iz Šibenika. Munjevitom brzinom pukao je glas, da je zadržan u pritvoru kotarskog poglavarstva na temelju prijave žandara, jer se je, navodno, u propovijedi "ogriešio" o "zakon za zaštitu države"!

Osvanula je nedjelja. Puk bez Mise... Što to znači, shvaća onaj, koji je rodjen i odgojen u našem selu. Koliko li kletva te nedjelje sasuše naše primorske žene, koliko puta zaškrinuše zubima oci i momci!

Takva je reakcija hrvatskog sela na samu jednu nedjelju bez Mise, i na pritvor pastira, koji je imao jedini grieh, što je osjećao, da njegovim žilama teče hrvatska krv. Tako onda. A, što tek danas mora biti pri duši primorca i plećatog gorštaka u prigušenoj sivoj gorčini rad stotinama raka klanih, sječenih, pečenih svećenika, koji su i po svome odgoju i po svojoj uzvišenoj misiji najbliži duši našeg vječnog patnika — hrvatskog seljaka.

★

Nižem suhe brojke i imena pobijenih služhenika bielih crkvica. Unapried znam, da ih je stradalo daleko više, ali se ograničujem na popis onih, čija je smrt, na našu težku žalost, zajamčena i u glavnome u štampi bila pribilježena. U koliko nam se podkrade kakva netočnost, toplo molimo, da nas izpravite, poslavši svoje napomene na adresu našeg zbornika.*

Dr. MATE LUKETA

I. Sudbina hrvatskih biskupa

Dr. Josip Carević, biv. bisk. dubrovački, ubijen od partizana 1945; Dr. Janko Šimrak, bisk. križevački, u zatvoru od partizana otrovan, kao posljedica otrovanja usliedila smrt 1946.; Mons. fra Josip Garić, biskup banjalučki, umro u izbjeglištvu u Austriji g. 1946. Dr. Alojzije Stepinac, nadbiskup zagrebački, metropolita hrvatski, osudjen na 16 g. prisilnog rada. Dr. Petar Čule, biskup mostarski, osudjen (1948.) na 11 g. prisilnog rada. Dr. Ivan Šarić, nadbiskup sarajevski, u izbjeglištvu, 1946. proces protiv njega u Sarajevu. Dr. Josip Srebrnić, biskup krčki, u zatvoru na Sušaku bezstidno maltretiran (vidi "The Tablet", London, 25. V. 1946.). Mons. Pavao Butorac, biskup kotorski, ne smije boraviti u svojoj biskupiji, živi u Dubrovniku. Mons. Mihovil Pušić, biskup hvarski, napadnut na krizmi po otoku Braču, morao prekinuti vizitaciju ("The Tablet", London, 25. V. 1946.). Dr. Kvirin Klement Bonifačić, biskup splitski, konfiniran u Makarskoj ("The Tablet", London, 25. V. 1946.). Dr. Akšamović, biskup djakovački, napadnut pri vizitaciji. Dr. Barić, biskup senjski, pri vizitaciji napadnut kamenjem. Dr. Jeronim Mileta (umro 2. XI. 1947.), koji se je za vrieme talijanske okupacije pokazao posebno odrješitim u obrani svoga puka, tako da je upravio oštri pismeni protest na guvernera Bastijanini-a zbog bombardiranja Primoštena (16. XI. 1942.), bezstidno blaćen i napadan od "oslobodiotlja". Dr. Josip Lach, pomoćni biskup zagrebački, zatvaran po OZNI pri vizitaciji. Dr. Franjo Salis-Sevis, pomoćni biskup zagrebački, zatvaran od OZNE.

Bilans: ni jedan jedini hrvatski biskup nije ostao pošteđen! Čitava Bosna i Hercegovina danas nema ni jednoga biskupa.

II. Martirij hrvatskog svećenstva

1. Zagrebačka nadbiskupija. a) ubijeni: Bocak Valentin, kpl., ubijen od Pt; Buerger Julijan, dekan i žup. u Podravskoj Slatini, ubijen od Pt; Žigrović Matija, žup. u mjestu Jesenje, ubijen od Pt; Butorović Ivan, žup. u mjestu Jamnica, ubijen od Pt.; Dunaj Anton, kpl. u mjestu Pogorac, ubijen od Pt; Držanić Ante, žup. u mjestu Donja Kupčina, ubijen od Pt; Ferić Matej, žup. u mjestu Kobač, ubijen od Pt; Djanić Ivan, žup. u Orahovici, ubijen od

* Bilježka. Kratice: Pt — Titovi partizani; Čt — srbski četnici; žup. — župnik; kpl. — kapelan.

Pt; Irgolić Ante, žup. u Farkašiću, ubijen od Pt; Kramar Stjepan, prof., ubijen od Pt; Kalajdžić Josip, žup. ubijen od Pt; Kulundžić Matej, žup. u mjestu Sveti Petar, ubijen od Pt; Kranjčić dr. Matej, žup. u Ozlju, ubijen od Pt; Lizatović Ante, žup. ubijen od Pt; Šmit Josip, žup. ubijen od Pt; Martinac Josip, žup. u Voćinu, ubijen od Pt; Mikec Rudolf, žup. u mjestu Novi Grad, ubijen od Pt; Pavunić Mons. Stjepan, apostolski protonotar, žup. i dekan u Koprivnici, ubijen od Pt; Ivan Strašek, ubijen od Pt (dne 21. III. 1947. na ulici u selu Svetice kod Karlovca); Bedenik Pavao, ubijen od Pt u žup. stanu u Sv. Martinu pod Okićem; Kanonik Karlo Gruičić, nakon težkih patnji umro u logoru Stara Gradiška; Kanonik Bičanić, sprovodio majku nadbiskupa Stepinca, nakon toga odveli ga agenti OZNE i do danas o njemu ni glasa; b) **osudjeni na tamnicu i prisilni rad:** Gazivoda Dragutin, kpl. u Nedelišću; Šalić Ivan, tajnik nadbiskupa Stepinca, na 12 godina prisilnog rada; Šimecki Josip, na 14 g. prisilnog rada; Marić dr. Djuro, na 5 g. Uz to nama nepoznati broj svećenika ove nadbiskupije nalazi se bez ikakvih javnih sudjenja s klerom ostalih biskupija po raznim logorima i prisilnim radovima. Do svibnja 1947. bilo u logoru Stara Gradiška, Lepoglava, Ljubljana, Maribor, Niš preko 200 katoličkih svećenika (vidi "Civiltá Cattolica", Rim, 21. VI. 1947.). Prema našim pak podatcima, koncem 1947. i početkom 1948. bilo zatvoreno oko 380 svećenika.

2. Djakovačka biskupija: Astaloš Josip, žup. u Osieku, ubijen od Pt; Gašić Emerik, poznati povjestničar, ubijen (19. V. 1947.) od Pt u Gaetlincima kraj Djakova; Gunčević dr. Josip, prof. i ravnatelj gimnazije u Slavonskom Brodu, ubijen od Pt; Ivčić Adam, prof. u Brodu, ubijen od Pt; Thiel Tito, kateheta, ubijen od Pt; Šalovac Ivan, žup. u Sriemskim Karlovcima, ubijen od Pt; Mons. Ivan Lakajnar, Ruma, bisk. Djakovo, uz najstrašnije muke umoren od Pt ("Civiltá Cattolica", Rim, 21. VI. 1947.).

3. Križevačka biskupija: Već je bilo spomenuto, da je biskup dr. Janko Šimrak otrovan. Ubijeni od Pt: Gavrilović Nenad, žup.; Gvozdanić Pavao, žup.; Hukar Ivan, žup. u Pribiću; Šimrak dr. Ivan, kpl. u Žumberku; Vlasov Aleksandar, žup. u Prgomelju.

4. Senjska biskupija: Binički dr. Franjo, kanonik i žup. u mjestu Lički Osik, ubijen od Pt; Fifka Karlo, žup. u Cerovniku, ubijen od Čt; Gržanić Alojzije, žup. u Ravnoj Gori, ubijen od Pt (majka mu tada poludila); Horžić Stjepan, kpl. u Mrkopolju, ubijen od Pt; Jurajić Ivan, žup. Jakovice, ubijen od Pt (prije toga morao sebi izkopati jamu); Kargačin Vladimir, prof. u Gospiću, ubijen od Pt; Kukalj Karlo, žup. u Gospiću, ubijen od Pt; Loušin Andrija, žup. u Lokvama, ubijen od Pt; Matijević Juraj, žup. u mjestu Gerovo, kamenovan od Pt; Milinović Zvonimir, žup. u mjestu Podstene, ubijen od Pt; Petranović Stjepan, kanonik i žup. u Bribiru, likvidiran od Pt (uslied užasnih muka prije smrti poludio); Pretner Josip, žup. u Liču, ubijen od Pt; Stuparić Vladimir, žup. ubijen od Pt; Šporer Ladislav, žup. u Delnicama, ubijen od Pt; Bubanj Martin, žup. na Sušaku, ubijen od Pt; Žilavec Ante, kpl. u Otočcu, ubijen od Pt; Tomljenović Blaž, žup. u mjestu Hrvatski Blagaj, na komade sasječen od Pt; Štimac Dragutin, žup. u Drežnik-gradu, ubijen 1943. od Niemaca. Glažar Matija, kanonik u Senju, starac od 67 g. osudjen na 4 g. robije zato, što je blagoslovio medaljicu nekoj ženi, koja je, navodno, kasnije otisla u šumu Križarima.

Katolička crkva u Krnjeuši, koju su zapalili srbo-komunisti

5. Zadarsko-šibenska biskupija: Adžić Ante, žup. zaklan od Čt; Jurčev Ivan, žup. Rogoznice, sasječen od Čt; Juričev Ante, tajnik biskupa, živ sasječen od Čt, pa u vreći u more bačen; Šarić Ivan, žup. Primoštena, noću tobože pozvan k bolestniku, a zapravo sačekan od Čt i na komadiće sasječen; Kranjc Ivan, kpl. u Nuniću, od Čt na ražnju izpečen pa župljanima na sam Božić "na dar" poslan; Lovretić Srećko, andjeo, a ne čovjek, žup. u mjestu Luka na Dugom otoku, na komade sasječen od Pt i u more bačen; Magaš Ljubomir, žup. u Kolen-Barbatu, ubijen od Pt; Manzoni Ivan, žup. u Ravi, ubijen od Pt; Pedišić Ivan, žup. u Ražancu, zajedno s 14 katoličkih obitelji ubijen od Pt; Tičić Ivan, kpl. na Pagu, ubijen od Pt (kada je bio pred jamom, komunisti su mu govorili: "Zanieči Boga, pa ćemo te pustiti!" Zamjerio im se je, što se nikome nije zamjerio!); Guberina dr. Ivan, obješen od Pt u Zagrebu (1945.); Špika Petar, žup. ubijen od Pt; Ante Jakobović toliko mučen od Pt, da je prije smrti poludio. — Don Ante Radić, koji je čitav život posvetio radu za sirotinju, osudjen na 5 g., jer je "previše

popularan"! Dr. Krešo Ante Zorić, kanonik u Šibeniku, rektor sjemeništa, osuđen na 12 godina. Vlč. Šutrin, žup. Molata, radi izvanrednih zasluga i djela milosrđa, izkazanih zatočenicima za vrieme talijanske okupacije, kao nagradu i priznanje premješten u Privlaku kod Zadra; nakon par dana noću ubijen od komunističkih agenata, jer im je smetala njegova popularnost kod naroda. Nu, da perfidija bude još veća, te narod zavaran, isti komunistički agenti silom se nametnuli i spremili svečani pokop svojoj žrtvi!

6. Splitska biskupija: Babić Franjo, žup. u mjestu Srijane sa sestrom i više od 200 katolika iz Srijana, Kotlenice, Dugopolja, Gata, zaklan od Čt (5. X. 1942.); Bašić Mirko, žup. Podgradja, ubijen od Pt; Čondić Ivan, žup. Rašćana, ubijen od Čt; Čulin Josip, kpl. Vojnića, ubijen od Pt na vratima crkve upravo kada se je spremao služiti misu; Delić Nikola, žup. i dekan Makarske, ubijen od Pt; Devčić Marko, žup. Podgore, ubijen od Pt; Karaman Šime, žup. Dugopolja, poslije procesije na Veliki Petak (1942.) ubijen od Pt; Mandarić Filip, žup. ubijen od Pt. (u studenom 1944.); Mladina Juraj, žup. Zasioka, dne 6. XI. 1941. od Čt razapet na stablo i tako ostao viseći tri dana, umirući u groznim mukama; Radojković Marijan, u mirovini, ubijen od Pt na 26. XI. 1942.; Stanić Ivan, žup. u mjestu Svišće, užasno mučen od Pt, te nakon tri dana ubijen; Dragošević Ante, u mirovini u Omišu, ubijen od Pt; Bilić Paško, kateheta u Makarskoj, ubijen od Pt; Braenović Josipa, žup. u Župa-Biokovska, Čt, ogulivši s njega kožu, ostaviše ga nasred ceste, tako da su psi raznosili njegovo mrtvo tielo (tom zgodom Čt zaklaše i 80 njegovih župljana); Šegvić Kerubin, vrlo učen, ubijen od "osloboditeljа" 30. VI. 1945. u Zagrebu (u 78 g. života!); Vlahović Stjepana ustrieljaše Talijani; Krizma Šimunović na pragu kuće ubijen od Pt. — God. 1948.: Dr. Urban Krizomali, kan. i opat trogirski, osuđen na 7 god. robije; Kan. Josip Bavčević, na 3 g.; Ivo Pavlinović, na 3 g.

7. Dubrovačka biskupija: Šmit Josip, kateheta u Dubrovniku, na otoku Daksi ubijen od Pt; Dobud Matej, u mirovini u Dubrovniku, ubijen od Pt; Fantela Nikola, kanonik, ubijen od Pt; Grkovic Luka, žup. u mjestu Lisac, ubijen od Pt; Jelinović Ivan, žup. u Grudama, ubijen od Pt; Kalafatović-Milić Mato, žup. u Kuni i Orascu, ubijen od Pt; Kiš Karlo, žup. u Mljetu, ubijen od Pt; Krečak Djuro, žup. u Gružu, ubijen od Pt.

8. Hvarska biskupija: Račić Jakov, žup. u mjestu Grablje, ubijen od Pt; Knežević Marijan, žup. u mjestu Praznice, ubijen od Pt (okrivljen, da je on odgovoran, što seoske djevojke nisu htjele doći na "miting"!).

9. Kotorska biskupija: Brajnović Ivan, strahovito mučen od Čt, u jamu bačen, upravo nekim čudom ostao na životu, i onako izranjen i klorsio došuljao se do Dubrovnika, ali tu uhvaćen od Pt i na otoku Daksi zaklan koncem 1944; Perušina Juraj, kanonik, ubijen od Pt.

10. Krčka biskupija: Čubranić Jerko, kpl. vojnički, strašno mučen i ubijen od Pt (ne u borbi!); Mravinac Andrija, žup. u mjestu Kornić, užasno mučen pa ubijen od Pt.

11. Sarajevska nadbiskupija: Barišić Jakov, žup. u mjestu Gradačac, Čt su mu živu kožu oderali, pa onda glavu odsjekli; Ivandić Marijan, žup. u mjestu Odžak, likvidiran od Pt; Čondrić Ivan, prof. ubijen od Pt; Dujmušić dr. Karlo, kateheta u Tuzli, ubijen od Pt; Violoni dr. Ilija, žup. u Brčkom, ubijen od Pt; Miletić Ivan, žup. u Višegradu i kpl. za Bjelinu, užasno mučen, pa ubijen od Pt; Roje Ljubomir, žup. u Pećniku, ubijen od Čt; Weiss Rikard, kpl. mjesta Modriča, strašno mučen, pa ubijen od Pt; Subašić Ivan, kan. žup. u Stupu, ubijen od Čt. — Žup. Zenice Čekada od "osloboditeljа" osuđen na 6 g. robije.

12. Banjalučka biskupija: Barišić Krešimiru, žup. Krnjaušе, Čt živu odsjekli nos, ubn. ruke, izvadili mu oči i takva bacili u zapaljenu crkvu; Boeckmann Josip, žup. u Priedoru, ubijen od Pt; Gospodnetić Juraj, žup. u Bosanskom Grahovu, užasno mučen i ubijen od Pt; Kaurinović Josip, dekan u Priedoru, ubijen od Pt; Nestera Max Waldemar, skupa sa 350 župljana zaklaše Čt i župu posve uništiše.

13. Mostarska biskupija: Krejić Martin, žup. Gabele, ubijen od Pt; Putica Vito, žup. u Prenj-Dubravi, od Čt uzasno mučen, pa poliven benzinom, živ sažgan; Tomas Ilija, žup. u Klepcima, od Čt strahovito mučen u noći od 30. IV. na 1. V. 1942., čapajući mu jezik govorahu mu: sad ćemo ti dati "pričešćenje", nato ga zaklaše i u rieku baciše; Vujnović Marijan, žup. Trebinja, ubijen od Pt; Bakula Ante, žup. u mjestu Gornje Hrasno, u svibnju 1942. osam dana užasno mučen od Čt: kamenovan, na stablo razapinjan, po njemu gazili, silili ga, da jede sieno, na koncu posve iznemogla i uništena zaklaše i župu mu sravniše. Na procesu protiv biskupa Dra Čule, vlč. Nuić, osuđen na 8 g. robije.

III. Redovničke žrtve

A) **Franjevci.** — 1. **Hercegovačka provincija:** Sami Pt priznaju, da su 1945. uhvatili cija: Sami partizani priznaju, da su god. 1945. u franjevačkom samostanu u Širokome Briegu petnaest redovnika benzinom zalili pa žive zapalili. Do danas pravo ne znamo za sudbinu svih redovnika ove tako zasužne provincije. Evo ovdje imena onih mučenika, čija je tragična smrt, razalost, zajamčena: Barbarić Marko, Grubišić Zvonko, Jelčić Andrija, Kordić Fabijan, Kozul Tadej, Kraljević Krste, Majić Stjepan, Leventić Žarko, Majić dr. Bonifacije, Nuić dr. Arhandjel, Paponja dr. Fabijan, Pandžić dr. Krešimir, Pandžić Borislav, Ropčić dr. Leonard, Sivrić Mariofil, Slisković Ivan, Simović dr. Dobroslav, Vuksić dr. Radoslav, ravnatelj gimnazije u Širokom Briegu, Zubac Augustin, Zlopaša Roland, Jurić Rudolf (klerik), Ivanković Miljenko (klerik), Kosir Viktor (klerik), Prlić Melkior, Radoš Ljudevit (klerik), Sušac Kornelije (klerik). Svi ovdje spomenuti ubijeni od Pt u danima od 7.—15. veljače 1945. — Sliede imena ostalih mučenika: Mandić Inocent, žup. u mjestu Izbično, za vrieme mise ubijen od Pt skupa s franjevcima Dragičević drom Markom i Andačić Bonaventurom (11. II. 1945.): u župi Kočerin od Pt ubijeni Zovko Valentin i Topić Andrija; oko 14. II. 1945. u samome Mostaru Pt zaklaše pa u rieku baciše: Petrović dra Leonarda — provincijala,

Vasilj Jurja — gvardijana, Bencun Josipa, Smoljan Bernarda, Prusina Rafu, Pehar Nerada, Bebek Kazimira; u župi Čerin Pt ubiše Sopta Martina, prof.; u župi Gradnići Pt zaklaše Ivanković Ćirila i Gašpar Filipa; u župi Čitluk Pt zaklaše Križić Jakova; u župi Međugorje Pt ubiše Galić Krizina; u Čapljini, dok je u crkvi molio breviar, ubijen od Pt Sesar Petar i skupa sa 120 župljana bačen u Neretvu (veljače 1945.); u samostanu Humac od Pt zaklan Jurčić Maksimilijan; u župi Veljaci od Pt zaklani: Kožul Julije, Martinac Paško (čovjek sveta života, umirući molio za svoje ubojice pjevajući "Tebe Boga hvalimo"); u župi Ružići od Pt ubijen Zubac Zdenko; u župi Kongora od Pt ubijen Naletilić Stjepan; u Drinovcima od Pt ubijen Lončar Slobodan; u Zagrebu (1945.) obješen od "osloboditelja" Glavaš dr. Radoslav. — Do danas ništa ne znamo za sudbinu sliedećih redovnika, odvedenih od Pt (nažalost, gotovo smo sigurni, da ih nema na životu): Jelavić dr. Bonaventura, Nuić Angedjelko, Adamčik Bruno, prof., Puljić Metod, žup., Šušak Branimir, žup., Stipić Emil, žup., Čolak Daniel, voj. kpl., Mikulić Donat, Miličević Alojzije, Markotić Svetislav, Petrović Julijan. — Na procesu protiv biskupa dra Čule osudjeni: fra Mladen Barbarić na 3 godine robije, fra Rufin dr. Šilić (koji je osvjetlao hrvatski obraz s doktorskom disertacijom na sveučilištu u Breslau) na 9 mj. robije.

2. **Bosanska provincija**: od Pt zaklani sliedeći: Jarković Julijan, gvardijan u Rami, Sliško vić Viktor, kpl. u Rami, Grebenarević Bonaventura, žup. (čovjek sveta života), Mioč Borivoj, žup. u Podhumu (podkovali ga kao konja i prisilili da tako podkovan pred njima skače, dok nije svisnuvši od boli preselio u vječnost), Tešić Luka, žup., u Volaru, Baltić Viktor, žup. u Kupresu, Gelić Tomislav, žup. u Bugojnu, Barišić Stjepan, žup., Pazuk Miroslav, žup. u Šurkovcu, Ključević Vladimir, žup. u mjestu Sivša, Štrukar Franjo, žup. u Brajkovićima (Pt ga zaklaše i zabraniše, da ga se pokopa, te je tako ostao mjesec dana,

Vel. Ilija Tomas, župnik u selu Klepci kod Čapljine, izmrcvaren i ubijen od srbo-partizana

"dok se usmrdi"!) — Odvedeni od Pt (i do danas ništa ne znamo za sudbinu) sliedeći: Kudrić Alfonso, gvardijan u Beogradu, Loparević Josip, žup. vikar u Petričevcu, Šeremet Daniel, žup. u Sasini, Matić Mihovil, žup. u Dubici, Filipović Franjo, žup. Dubrave, Šlafauser Franjo, Brišević Daniel, Čosić Efrem, Josić Blaž.

3. **Provincija Presvetog Odkupitelja**: zaklani od Pt: Silov Pavao, Borković J., Bradarić Stanislav, Lapić Milan, Šimić Božidar, Paviša Petar, Zjačić Andrija, Benutić Ante, Romac Ivan (živa ga sadrieše), Vezilić Metod (žup. u mjestu Gala), Cvitanović Ante, žup. u mjestu Potravlje, Pavlov Vladimir, Olujić Josip, prof., Romac Ante, žup. u Brštanovu, Šulenta Dominik, gvardijan u Makarskoj, Borić Franjo, žup. u Črljevu, Milanović Stanislav, vojni kpl. (užasno mučen), Carev Žarko, žup. u Drnišu, Jerković Josip, Glavaš Petar, žup. u Vrgorcu, Kamber Anselmo, žup. u mjestu Gradac, Vučić Rudolf, klerik na Trsatu, Radonić dr. Bonaventura, prof. (čovjek znanja i uzorna života). Od Čt ubijeni: Ivanković Ladislav i Pavlov Ante, žup. u Kraševu. Od "osloboditelja" strieljan Joso Poljak, žup. u Perušiću kraj Benkovca (vidi Titove novine "Slobodna Dalmacija" od 23. VIII. 1946.). Od istih strieljan fra Mato Vodanović (1947.) i fra Serafin Rajić, a istom prilikom osudjen fra Petar dr. Grabić, provincijal na 15 godina robije. Fra Leonard Bajić nakon težkih patnji umro u logoru Stara Gradiška (Titov Dachau) g. 1948. Julije Ramljak izpašta svoj "grieh" službe Bogu i narodu sa 8 g. prisilnog rada skupa s tolikim nama nepoznatim mučenicima.

4. **Provincija Svetog Jeronima**: Tomašić dr. Toma (vrlo vriedan profesor) ubijen na otoku Daksi od partizana u listopadu 1944. god. Na istom mjestu strieljani: Blažić dr. Marijan (vrlo učeni svećenik), Barbir Gerald, prof., Sokol dr. Bernardo (čuveni hrvatski skladatelj), Miolin Bernardo, gvardijan na Pašmanu, Beato Baltasar, bogoslov, Kupek Oton, bogoslov, Fra Jure Dobrović, poslan na prisilni rad zato, što je "povriedio ustavnu slobodu savjesti, praveći teror nad bolestnom osobom" t. j., što se je usudio izpovjediti u bolnici Franju Knežević, bolestna na plućima (vidi "Franciscan Herald", USA).

5. **Zagrebačka provincija Svetoga Ćirila i Metoda**: Bukinac dr. Beato, žup., ubijen od Pt. Od istih ubijeni: Ribić Rikardo, gvardijan i Šole Sidonije, kateheta u Našicama. Fra Vendelin Gasman obješen u Bjelovaru 1946. (vidi švicarske novine "Basler Nachrichten" od 12. X. 1946.). Fra Anselmo Canjuga osudjen u Osieku 1947. na 18 godina robije radi veza s Križarima! Fra Kamilo Kolb (poznati glasbenik) poslan na prisilni rad radi toga, jer je za vrieme rata izpovriedao hrvatske vojnike! Na procesu protiv nadbiskupa Stepinca osudjeni: Modesto Martinčić, provincijal na 5 g. prisilnog rada, Klemen Krešo, gvardijan na 3 g., Mamerto Margetić na 13 g., Franjo Pavlek na 1 g., Mirko Kolednjak na 6 mj. i Vidović Josip na 6 mj.

B) **Ostali redovnici**: konventualac dr. Petar Jus, ubijen od Pt; dominikanac Maroević Bernardo, ubijen od Pt; sveti čovjek, isusovac Pe-

lat Perica, ubijen od Pt. Isusovac Srećko Dragičević osudjen u Dubrovniku 1948. na 5. g. robije radi veza s Križarima!

U Istri: svećenik Mirko Bulešić, ubijen u rujnu 1947. od komunističkih agenata. Istom prilikom izprebijan Mons. Jakov Ukmar, pa kasnije još i sudjen od Tita, kao onaj koji "buni narod"! Don Ante Šmrkalj, žup. u mjestu Doline kraj Trsta, poslije procesije zadržao se malo u crkvi, došuljaše se ateisti OZNE i do krvi ga izprebijali (1948.).

C) Sudbina redovnica: do svibnja 1947. znademo za 12 častnih sestara vješanih i strieljanih (čitava je sigurno daleko više, ali, jer nemamo točnih podataka, ograničujemo se samo na ovaj broj): na prisilnim radovima preko 60 ("Civiltá Cattolica", Rim, od 21. VI. 1947.).

BRISATI SVAKI SPOMEN NA KRŠĆANSTVO! Pod tom parolom "Osloboditelj" je likvidirao u Hrvatskoj: 70 katoličkih srednjih škola, 90 pučkih škola, preko 100 dječjih obdaništa i zabavišta, 45 internata za mladež, 90 sirotišta i skloništa za starce. Od sjemeništa 8 posve, a 6 djelomično konfiscirao, oduzeo stotine župskih domova. Od 70 katoličkih listova ne izlazi ni jedan jedini; sekvestrirao je sve katoličke tiskare (u Zagrebu, Splitu, Dubrovniku, Šibeniku, Prcku, Mostaru, Sarajevu, Požegi). Likvidirao književno Družtvo sv. Jeronima. Oduzeo katoličke bolnice i t. d. Od 1916 svećenika (svjetovnih!), koliko ih je bilo 1939. g. (prema podadcima Irca Anthony H. Count O'Brien of Thomond) godine 1946. nalazilo se je u "oslobodjenoj domovini" samo 401; od ostalih: 369 zaklanih, 175 na prisilnim radovima i po zatvorima, u izbjeglištvu 409, a ne zna se ništa za sudbinu 562. (Vidi knjigu na englezkom od gore spomenutog Irca: Archbishop Stepinac — the Man and his Case. Westminster, Md. 1947. The Newman Bookshop). Ovi podatci su jezovito porazni, tako da nam se ne da vjerovati u njihovu točnost. Ali, kada se sjetimo, da je to pisao čovjek, koji je preko četiri godine proboravio u našoj unesrećenoj Domovini i da pozna vrlo dobro naše prilike, onda nas hvata ledeni znoj.

TAKO S OVE STRANE DRINE. A KAKO JE S ONE DRUGE STRANE? Onih istih dana, kada je vodjen proces protiv nadbiskupa Stepinca, duhovnog predstavnika Hrvatske, srbski patriarh Gavrilo Dožić, vrativši se iz emigracije, stvara pakt s Titom, a prilikom sveslavenskog (komunističkog) kongresa održanog u Beogradu, prosinca 1946., ista duhovna glava Srbije, prema novinskoj agenciji AP, veliča Staljina. Ovdje treba napomenuti, da je patriarh Gavrilo bio glavna podržka Draže Mihajlovića. Prema Titovoj agenciji Tanjug od 7. VII. 1948., srbski patriarh Gavrilo otišao je na kongres u Moskvu. Protukatoličke deklaracije sa spomenutoga kongresa poznate su svjetskoj javnosti iz dnevne štampe. Sastanak srbsko-pravoslavnih svećenika, održan u Banjaluci s danom 14. mjeseca kolovoza 1917., donio je zaključke (7 točaka, koje radi prostora ovdje ne donosimo) u duhu "obnova zemlje" po nacrtima "Narodno oslobodilačkog pokreta". Prema istoj Titovoj agenciji Tanjug od 24. III. 1948. srbsko-pravoslavno svećenstvo održalo je veliku skupštinu, na kojoj je donesena rezolucija, da svi srbsko-pravoslavni svećenici pristupe Narodno Oslobodilačkom Pokretu i savezno s time, da se stvori staližko družtvo srbsko-pravoslavnog svećenstva (sindikat).

KATOLIČKI PUK? Ljuto se vara onaj, koji misli, da je samo kler na udaru pomahnitalog iztočnjaka (konkubinata pravoslavlja i boljševizma, kako se klasično izrazuje hrvatski seljak). Istina, razmjerno nešto više je stradala hrvatska inteligencija, bilo svjetovna bilo duhovna, nego narodne mase, jer je neprijatelj svjestan istine: udari po glavi, pa će stado kao smeteno glavinjati. Treba samo dozvati u pamet, da je u banjalučkoj biskupiji 130.000 katolika (do sredine 1946!) svedeno na 40.000 ("Civiltá Cattolica" od 6. VII. 1946.). Isti, valjda najuvaženiji katolički list na svietu uobće, naglasuje, da "Turci u 400 godina nisu za sobom ostavili toliko ruševina, koliko komunisti u samu godinu dana" (vidi citirani list od 6. VII. 1946., str. 12). Već spomenuti Anthony H. Count O'Brien of Thomond u svojoj knjizi o nadbiskupu Stepincu kaže, da je samo u Hrvatskoj ubijeno oko 400.000 katolika, a oko 100.000 da ih je po zatvorima (do 1947!).